

Рятуючи інших – згораємо самі

Медсестра Галичини

№ 1
травень
2021 року

Суспільно-громадська науково-практична медична газета Львівської обласної Асоціації медичних сестер

Шановні колеги прийміть вітання з нагоди Всесвітнього дня медичної сестри!

Ваша робота є однією з найбагатіших у світі, адже саме Ви несете велику відповідальність за найцінніше – людське життя.

Сьогодні професія медичної сестри вимагає не тільки особливих душевних якостей – доброти, чуйності, співчуття, а й високого рівня освіти та професіоналізму. Від вашої щоденної копійки роботи залежить ефективність лікувального процесу та профілактики захворювань. Переважно на ваші плечі лягає психоемоційна підтримка пацієнтів. Ви є тією рушійною силою, яка разом з лікарями здатна змінити на краще стан справ

у вітчизняній системі охорони здоров'я, наблизити її до європейського рівня.

Прийміть найщиріші слова вдячності за справу, якій ви служите, та побажання міцного здоров'я й добробуту вам та членам ваших родин. Нехай ваша турбота, підтримка і розуміння знайдуть відгук у серці кожної людини, а поруч будуть вдячні пацієнти, надійні колеги та вірні друзі. Миру і благополуччя, безмежного щастя, весняного настрою, здійснення всіх добрих задумів і великих професійних успіхів!

З повагою,
Директор департаменту
охорони здоров'я ЛОДА
ОРЕСТ ЧЕМЕРИС

Дорогі медичні сестри, щиро вітаю вас із професійним святом!

Медична сестра – це покликання серця. Ваша робота складна та відповідальна. Саме ви завжди є головними помічниками лікарів. Саме на ваші плечі покладено відповідальність за швидке одужання пацієнта. І як би складно вам не було ви продовжуєте гідно виконувати свій професійний обов'язок.

Дякую вам за недоспані ночі під час чергувань. Дякую за чуйність та теплоту ваших сердець.

Дякую за відданість справі особливу у такий складний час, який усі ми зараз переживаємо.

Від щирого серця бажаємо міцного здоров'я, посмішок здорових пацієнтів та гідної винагороди за вашу нелегку працю.

Нехай кожен ваш день буде святковим та сонячним. Зі святом!

З повагою,
депутат Львівської обласної ради
ОЛЕГ ДУДА

Дорогі колеги, медичні сестри Львівщини!

У цей день вітаю Вас з професійним святом і сердечно хочу подякувати за Вашу важливу і гідну працю.

Ви – рятівниці людського здоров'я, справжні зброєносці лікарів.

Без вас робота медичних установ просто не була б можлива.

Спасибі Вам за те, що Ваші плечі витримують всі дані вам долю і професією тягарі!

З повагою,
голова Українського лікарського
товариства у Львові
МИРОН ОСТРОВСЬКИЙ

Історія розвитку медсестринства

Виникнення догляду за хворими

Історії цивілізації медицина має гарну і багату історію. Традиційно її визначають як покликання, як мистецтво, як служіння людині в потребі. Медсестринство виникло з традиційних форм опіки і лікування. ВООЗ дає таке визначення змісту сестринської справи: "Зміст сестринської справи полягає в догляді за людиною". З часів первіснообщинного устрою функції догляду за хворими традиційно виконували жінки. Коло їх піклування спочатку обмежувалось доглядом за своїми дітьми та родичами. Поступово таке піклування стало поширюватись на сусідів, друзів і на всю общину. З поширенням

християнства піклування та обслуговування хворих вважалося християнським обов'язком, проявом любові до ближнього. Допомогу хворим надавали духовні лицарські ордени (орден святого Лазаря – звідси походить назва лазарет – допомагав прокаженим), черниці і ченці, общини дякониць. Історія зберегла імена перших медсестер, до того ж знахарів-травників ченців-лічців (так їх називали) Антонія, Пимена, Агапіта. Однією з важливих і яскравих сторінок у становленні сестринської справи стала Кримська війна (1853-1856). На початку війни видатному хірургу М.І.Пирогову було доручено керувати благословенною діяльністю сестер милосердя Хрестовоздвиженської общини. Він розробив статут та спеціальні інструкції для сестер і вперше

у світі розділив сестер на групи: чергових сестер, перев'язочних сестер, сестераптекарок, сестер-господиць. Всього на війні у Криму працювало 120 жінок (сестер милосердя). Особливо відзначилися під час Кримської війни Даша Севастопольська і Катерина Бакуніна. У Севастополі надавала допомогу пораненим і особливо в цьому відзначилась проста дівчина Даша Севастопольська. У народі її вважають героїнею та шанують як першу сестру милосердя. Її приклад наслідували багато жінок Севастополя. За героїчний вчинок Дар'я була нагороджена срібною медаллю "За усердие". Катерина Бакуніна, дочка колишнього петербурзького губернатора, племінниця фельдмаршала Кутузова. Під час війни вона керувала усім середнім медичним

Продовження на стор. 2

Продовження, початок на стор. 1

персоналом і тому недарма вважається праобразом старшої медичної сестри.

Медсестринство у світі

У розпал Кримської війни, на протилежній стороні Чорного моря, у турецькому місті Скутарі, виходжували поранених і хворих воїнів Союзної армії (Тутеччини, Великобританії і Франції) британські сестри милосердя на чолі з Флоренс Найтінгейл. Флоренс

Найтінгейл народилася в 1820 р. У Флоренції в аристократичній англійській сім'ї. Батько дав дочці хорошу домашню освіту. Вона знала старогрецьку і латинь, вивчала німецьку і французьку мови. У 1851 р. Остаточно порвавши з сім'єю, Флоренс присвячує себе догляду за хворими. Під час Кримської війни під її підпорядкуванням знаходилося вісім госпіталів в районі Босфорської протоки, найбільший з яких розташовувався в Скутарі.

Завдяки грамотній організації догляду за пораненими, послідовного проведення в житті принципів санітарії їй вдалося за короткий період зменшити смертність у госпіталях з 42% до 2%. У 1856 р. Ф. Найтінгейл за свої кошти і з дозволу імператора поставила на високій горі в Криму над Балаклавою великий хрест із білого мармуру на згадку про солдатів, лікарів і медичних сестер, що загинули у Кримській війні. Кримська війна зробила Ф.Найтінгейл національною героїнею.

Солдати, що повернулися з фронту, розповідали про неї легенди, називаючи її “леді зі світильником” тому, що ночами з лампою в руках вона завжди, як добрий світлий ангел, сама обходила палати з хворими. Під час війни Найтінгейл вдалося зібрати велику суму грошей, на які в 1860 р. Була організована перша у світі школа сестер милосердя в госпіталі СентТомас у Лондоні. Закінчивши цю школу, сестри милосердя давали клятву, складену Ф.Найтінгейл.

Клятва Ф.Найтінгейл (клятва медсестри) “Перед Богом і перед обличчям зібрання урочисто обіцяю вести життя, сповнене чистотою, і чесно виконувати свої професійні обов'язки. Я буду утримуватись від усього отруйного та шкідливого і ніколи свідомо не використаю і не призначу ліків, які можуть завдати шкоди. Я зроблю все, що в моїх силах, щоб підтримувати і підвищувати рівень моєї професії. Я буду зберігати у таємниці всю особисту інформацію, яка опиниться у моєму розпорядженні під час роботи з пацієнтами та їх родичами. Всіма силами буду намагатися допомагати лікарю в його роботі та присвячу себе забезпеченню здоров'я тим, хто звернувся до мене за допомогою”.

Флоренс Найтінгейл, перша дослідниця і основоположниця сучасного поняття “Сестринська справа”, зуміла змінити суспільну свідомість і погляди на роль і місце медичної сестри в охороні здоров'я суспільства

У 1860 р. Вийшла в світ її знаменита книга: “Записки про госпітальний догляд: який він є і яким не має бути”. Саме в ній Ф.Найтінгейл висловила основний принцип своєї роботи: **“Хвороба – справа серйозна, і тому легковажне відношення до неї – непростиме. Треба любити справу догляду за хворими, інакше краще обрати інший вид діяльності”** не можна не визнати, що ці слова актуальні в наш час. У книзі були узагальнені знання і досвід, отримані при роботі в багатьох госпіталях різних країн і особливо під час Кримської війни. У ній Ф.Найтінгейл дала перше наукове визначення сестринської справи. Надаючи важливу значущість чистоті, свіжості повітря, тиші, правильному харчуванню, вона характеризує сестринську справу як “дію з використання довкілля пацієнта в цілях сприяння його більш швидкому одужанню”.

Мета сестринського догляду визначалась так: “створити для пацієнта сприятливі умови для активізації його особистих сил”. Ф.Найтінгейл нази-

ває сестринську справу мистецтвом і при цьому підкреслює, що це мистецтво вимагає “організації, практичної та наукової підготовки”. Характеризуючи кваліфікацію медичної сестри, Ф.Найтінгейл підкреслювала: **“Медсестра повинна мати потрібну кваліфікацію: душевну – для розуміння пацієнтів, наукову – для розуміння хвороби, технічну – для догляду за пацієнтом”**.

У 1912 р. Ліга Міжнародного Червоного Хреста і Червоного півмісяця заснувала медаль імені Флоренс Найтінгейл – найпочеснішу і найвищу нагороду для медичних сестер у всьому світі. Медаль вручається в Міжнародний день медсестри, який святкується в день народження Ф.Найтінгейл (12 травня).

На її батьківщині, у старовинному храмі стоїть статуя жінки. Біля підніжжя написано: “Вона була прикладом служіння людям і символом міжнародного милосердя”, що стало лозунгом Міжнародного Червоного Хреста.

Висунута Найтінгейл концепція сестринської справи була прийнята у США, і це відразу принесло свої плоди в лікарнях. У 1873 році в США були відкриті перші три медсестринські школи, створені за моделлю шкіл Найтінгейл в Лондоні. Число таких шкіл швидко зростало. Скрізь у світі наставництво вважалось єдиною можливим методом підготовки медичних сестер. На порозі ХХ століття медичні сестри почали активну кампанію за реєстрацію кваліфікованих представниць своєї професії. Але ж лікарі виступали проти реєстрації медичних сестер та визнання сестринської справи як самостійної професії на тій підставі, що це звузить можливість їх набору і призведе до їх нестачі.

У 1886 році в США було засновано перше професійне товариство медичних сестер. Через рік цей приклад наслідувала Великобританія, створивши свою національну асоціацію медичних сестер.

У 1899 році була створена Міжнародна Рада медичних сестер (МРМ), яка і на сьогодні є найавторитетнішою міжнародною організацією медичних сестер. Останнім часом на форумах МРМ широко обговорюються такі теми, як стандарти освіти і практики медсестер, наукові дослідження в даній

галузі, соціально-економічний стан, роль медсестер у забезпеченні національної політики охорони здоров'я, первинна медико-санітарна допомога, догляд за пацієнтами похилого віку, здоров'я жінок і т. і.

У наш час зусилля Міжнародної Ради медсестер спрямовані на основні три сфери діяльності: професійну медсестринську практику, управління та регулювання в сестринській справі, соціально-економічне благополуччя медсестер.

До найбільш значущих результатів діяльності Ради можна віднести створення таких важливих міжнародних документів, як: “Етичний кодекс медсестер”, “Основні принципи медсестринської допомоги”.

Розвиток медсестринства в Україні

Виникнення сестринської справи в Україні, як і у всій Європі, нерозривно пов'язане з прийняттям та становленням християнства, монастирів, при яких були лікарні та подорожні доми, які поєднували функції готелю, лікарні та амбулаторії для мандрівників, що направлялися до святих місць та потребували медичної допомоги.

За часів середньовіччя в Україні не було ніяких навчальних медичних закладів, а навчання мистецтва лікувати та доглядати за хворими здійснювалось шляхом передачі знань від батьків дітям або на зразок ремісничого учнівства при монастирях.

Починаючи з Середньовіччя і до початку II половини XVIII в Україні лікували населення переважно цирульники. Вони надавали термінову хірургічну допомогу, видаляли зуби, ставили п'явки, банки. Цирульники були попередниками фельдшерів, які з'явилися наприкінці XVIII – на початку XIX ст. спочатку як помічники лікаря. Вони надавали допомогу жителям міст і брали участь у військових походах та козацьких битвах. Цехи цирульників були у Львові (засновані у 1512 році), при Київському магістраті, в Кам'янці Подільському та інших містах. У цехах цирульників проводилось навчання учнів.

У кінці XVIII ст. Київський військовий шпиталь почав приймати хлопчиків віком від 13 до 16 років для підготовки помічників, а згодом фельдшерів для самостійної роботи. Із 30-х років XIX ст. допоміжних медичних працівників офіційно стали називати фельдшерами. Багато цирульників подавали прохання на перейменування їх у фельдшери.

Перше згадування про створення лікарні у Києві відноситься до Х століття, коли княгиня Ольга організувала стаціонар при монастирі, де догляд за хворими був доручений жінкам. Першою жінкою, яка прославилася своїми медичними знаннями, була онучка Володимира Мономаха – Євпраксія Мстиславівна. Вона видала грецькою мовою трактат “Мазі”, де були зібрані знання з тогочасної медицини, зокрема описи хвороб та засоби їх лікування, поради щодо гігієни, особливо гігієни жінки та дитини. Не забувайте: донька Ярослава Мудрого Ганна – покровителька медицини в Україні. На випадок ворожого вторгнення вона посилала на захист рідної землі всіх десятих своїх синів, а з трьома доньками лікувала поранених та пекла для воїнів хліб.

Від 22 грудня 1772 р. за призначенням імператриці Австрії Марії Терезії медициною опікувався на Галичині Андрій Крупинський. Він створив систему медичної служби 1 жовтня 1773 р., відкрив Львівський акушерський колегіум, що ознаменував як зародження середньої медичної освіти за західноукраїнських землях.

У 1775 році сенат видав наказ про створення у Києві урядового шпиталю. У 1792 році в місті був відкритий військовий шпиталь. З 1786 року при Кирилівському монастирі почав діяти будинок для інвалідів.

З середини XIX століття в Києві і Харкові почали діяти фельдшерські школи, а з 1877 р. – курси

Продовження, початок на стор. 2

медичних сестер. Але забезпеченість медичною допомогою населення залишалась на низькому рівні. Тому з 1897 р. почали створюватись і школи з підготовки медичних сестер.

Відкриття навчальних закладів для підготовки медичних сестер у Західній Україні починається з першої школи медичних сестер, яка була створена у 1895 році при загальній лікарні у Львові.

Друга школа для підготовки медичних сестер була відкрита у Львові в грудні 1937 року і носила назву «Приватна школа догляду за хворими». Школа була власністю Товариства імені Христової дитини й готувала медичних сестер для дитячих установ. Навчання було платним. Сюди приймали жінок у віці 18-25 років. Підготовка тривала 2,5 року. Після закінчення навчання вони йшли працювати в дитячі лікарні, а частково – в дитячі консультації і багаті сім'ї, щоб доглядати за новонародженими та хворими дітьми.

У роки Другої світової війни курси червонохресних медсестер готували сестер милосердя для фронту. Тринадцять українських сестер милосердя, учасниць бойових дій, відзначені найвищою нагородою Міжнародного комітету Червоного Хреста — медаллю Флоренс Найтінгейл.

Після закінчення Великої Вітчизняної війни по-

чалась планомірна підготовка медичних сестер. У 1954 році були створені медичні училища, в яких розпочали підготовку фельдшерів замість медичних сестер. Але вже в 1958 році Міністерство охорони здоров'я СРСР було змушене відновити прийом у медичні училища на відділення з підготовки медичних сестер.

З 1961 року у структурі Товариства Червоного Хреста України створена і діє Патронажна служба, яка надає медичну та соціально-побутову допомогу самотнім, непрацездатним, людям похилого віку, інвалідам.

У 1989 році спеціальність «Медична сестра» була перейменована на спеціальність «Сестринська справа». Поряд з цим, був введений новий навчальний план і програма з підготовки за цією спеціальністю.

Після проголошення Акту незалежності України і схвалення Закону про освіту в країні було спростовано термін «середня спеціальна освіта» і введено нову ступеневу підготовку медичних фахівців. З 1995-1996 років почали відкриватись факультети сестринської справи в медичних університетах та академіях України. 30 січня 1996 року МОЗ України видає наказ «Про створення Національної програми розвитку медсестринства України».

Відповідно до вимог міжнародних стандартів, та з метою удосконалення системи безперервного навчання середнього медичного персоналу, поліпшення надання медичної допомоги населенню в Україні запроваджена ступенева медсестринська освіта.

Розроблений стандарт освіти – магістратура зі спеціальності “Сестринська справа” – дає можливість медичним сестрам отримувати повну вищу медсестринську освіту медсестри – педагога, медсестри – керівника високого рангу, медсестри-науковця.

Процес реформування медсестринства за роки незалежності, що дав певні позитивні результати, та одночасно актуалізував низку невирішених проблем, найгострішою з яких є перспектива вивчення шляхів подальшої оптимізації підготовки медсестринських кадрів у державі.

Наталія ГАЛАПАЦ,
заступник директора КНП
«Жовківська лікарня» з медсестринства,
експерт департаменту охорони здоров'я
ЛОДА з медсестринства

Стаття підготовлена за матеріалами літературних джерел

Інформація про проведені семінари згідно навчально – освітньої Програми для медичних сестер «Висококваліфіковані медичні сестри – запорука якісного медичного обслуговування населення» за І квартал 2021 року

Проведені семінари за І квартал 2021 року

Згідно наказу департаменту охорони здоров'я ЛОДА від 04.11.2020 року №798 «Про продовження навчально-освітньої Програми для медичних сестер «Висококваліфіковані медичні сестри – запорука якісного медичного обслуговування населення у 2021 році» та у зв'язку із складною епідеміологічною ситуацією заняття згідно Програми проводяться у форматі постійно діючого семінару на місцевих базах із дотриманням правил інфекційної безпеки.

Відповідно у кожному ЗОЗ області локальними наказами затверджено склад робочої групи та план проведення занять із сестрами медичними на базі закладу охорони здоров'я. Після занять проводиться моніторинговий тестовий контроль рівня знань згідно пройдених тем.

Інформація про проведені семінари за місяць подається експерту департаменту охорони здоров'я ОДА з медсестринства Галапац Н.Б. до 5-го числа наступного місяця для одержання учасниками Програми Сертифікату департаменту охорони здоров'я ЛОДА.

№ зп	ЗОЗ	Кількість ЗОЗ, які провели семінари	Кількість семінарів	Кількість учасників
1	ЗОЗ м. Львова	11	196	2208
2	Обласні ЗОЗ	10	76	1217
3	ЗОЗ районів та ОТГ	22	244	2894
4	ЦПМСД	9	49	694
	Разом по області	52	565	7013

Закінчення, початок на стор. 3

Довідково:

Наказом департаменту ОЗ ЛОДА від 20.11.2013 р. № 995 затверджено Навчально-освітню Програму для медичних сестер «Висококваліфіковані медичні сестри – запорука якісного медичного обслуговування населення», яка стартувала у 2014 році.

Основна мета навчально-освітньої Програми – поглиблення наявних теоретичних знань з клінічного медсестринства, організації роботи медсестринської служби, надання невідкладної медичної допомоги, інфекційного контролю, правових та етико-деонтологічних аспектів у роботі медичних сестер, розвитку комунікацій у медсестринстві, формування здорового способу життя, профілактики основних форм захворювань та ін.

Зміст програми охоплює обсяг основних теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних головній, старшій медичній сестрі (фельдшеру, акушерці) з організації і управління охороною здоров'я, клінічного медсестринства для самостійної роботи.

Для виконання даної програми в процесі навчання передбачено такі види занять: лекції та практичні заняття.

Заняття будуються за принципом проблемного навчання, спрямованого на розвиток професійного мислення. Учасники програми повинні вміти: приймати управлінське рішення і забезпечити його реалізацію, забезпечувати комплексний підхід до управління персоналом, використовувати економічні важелі управління охороною здоров'я, забезпечувати наукову організацію праці, впроваджувати в практику раціо-

нальні форми управління та нові організаційні форми роботи.

Для виявлення рівня знань і навичок програми слухачі здають тестовий контроль.

Після закінчення курсу учасникам Програми вручається Сертифікат департаменту охорони здоров'я Львівської ОДА та Львівської обласної асоціації медичних сестер.

За 2014-2020 роки відбулося 64 семінари у яких прийняли участь понад 6400 спеціалістів, які отримали Сертифікат департаменту охорони здоров'я ЛОДА.

**Експерт департаменту
ОЗ ЛОДА з медсестринства**

НАТАЛІЯ ГАЛАПАЦ

Шановні медичні сестри!

З нагоди вашого професійного свята – Всесвітнього Дня медичної сестри, прийміть найщиріші привітання та безмежну вдячність за ваші чуйні серця, за врятовані життя та повернуте здоров'я.

Медсестра – це життєлюбність, це – розуміння чужої біди, це – відчайдушна хоробрість, це – мудрість і людяність, це – величезна любов до людей, це – душа і серце, віддані людям. Ваші талановиті руки дарують людям радість життя, вселяють віру у зцілення.

Бажаємо всім медичним сестрам гідної, більш високої оцінки важкої і необхідної праці на державному рівні, відчути свою необхідність, користь для суспільства, особливу гордість за те, що вам випала місія бути медсестрами!

*Спасибі вам за готовність
прийти на допомогу!*

Зі святом!

Щастя вам і добра!

Президент ЛОАМС Ірина Шевчук

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
МЕДИЧНА ГАЗЕТА

**Медсестра
Галичини**

Засновники – творчий колектив
редакції та Львівська обласна
Асоціація медичних сестер.
Видається з 1 листопада 2004 року.
Регістраційне свідоцтво
ЛВ № 672 від 6.12.2004 р.

Спілкування з автором тільки на сторінках газети.
Відповідальність за зміст матеріалів та реклами
несуть автори та рекламодавці. При передруку поси-
лання на газету “Медсестри Галичини” обов'язкове.
Позиція редакції може не співпадати з авторською.

Адреса редакції: (032) 225-72-88, 225-58-55.
м. Львів, вул. Романчука, 10/3.
Газета зверстана і надрукована в ТзОВ “Сполом”
Зам. №56/28-04. Наклад 1100 пр.